

Påsk –Wielkanoc po szwedzku

Tylko na po?udniu Szwecji barwi si? jaja na Wielkanoc. Gdy ?wi?ta wypada?y wcze?nie, na p?nocy nadal trzyma?a zima i kury jeszcze si? nie nios?y. ?wie?e jaja pojawia?y si? dopiero ko?o Zielonych ?wi?tek.

Na po?udniu Szwecji zwyczaj farbowania jaj si?ga czas?w sprzed naszej ery. Dowodem s? pisanki znalezione w pobl?u grobowc?w podczas wykopalisk archeologicznych na Gotlandii. Do ich barwienia u?ywano, tak jak i w Polsce, d?bowych li?ci, p?d?w zb? i ?upin cebuli. Kolorowe jaja mia?y zapewni? powodzenie na nadchodz?cy rok. Dzisiaj nadal ozdobi? sto?y wielkanocne. Tak jak i p?skris - ga??zki wierzby i brzozy, udekorowane barwnymi pi?rami, kt?re ustawia si? w wazonach z wod?. Wierzono, ?e wypuszczaj?c listki zach?caj? wiosn?, by przysz?a wcze?niej. Brzozowe ga??zie s?u?y?y r?wnie? jako r?zgi. Pan domu ch?osta? nimi rankiem w Wielki Pi?tek domownik?w, by pami?tali o biczowaniu Chrystusa. Dzisiaj zwykle ogranicza si? do ?ci?gni?cia ko?der ze ?pi?cych. Mimo tej gwa?townej pobudki, Wielki Pi?tek by? tradycyjnie najspokojniejszym i najcichszym dniem w roku. Sklepy i instytucje nie dzia?a?y. Dzisiaj to jeden z niczym nie wyr?niaj?cych si? dni ?wi?tecznych.

W P?sk l?rdag - Wielk? Sobot? p?skk?ringar - dziewczynki przebrane za czarownice w?druj? od domu do domu s?siad?w rozdaj?c malowane przez siebie laurki z ?yczeniami. W zamian otrzymuj? s?odycze lub drobne datki. Zgodnie ze szwedzk? tradycj? na Wielkanoc wied?my zlatuj? si? na Bl?kulla na spotkanie z diab?em. Bl?kulla (Bl? - niebieski, cho? niegdy? oznaczaj?cy czarny, kulla - g?ra) to mityczna wyspa, a wed?ug innych przekaz?w - g?ra gdzie? daleko na p?nocnym – wschodzie, miejsce sabat?w czarownic, podczas kt?rych werbuj? one nowe adeptki i nakazuj? im niepostrze?enie myszkowa? w ludzkich gospodarstwach. By odstraszy? czarownice palono wieczorami ogniska, a nawet strzelano z armat. Ta praktyka przetrwa?a jedynie w zachodniej cz??ci kraju. Tyle, ?e dzisiaj armaty zast?pi?y petardy. W niekt?rych regionach tradycyjne kol?dowanie ma?ych czarownic odbywa si? w Wielki Czwartek.

Najwa?niejszym dniem ?wi?t jest Wielka Sobota. Rodziny zbieraj? si? razem na p?ne ?niadanie po??czonego z obiadem. Cz?sto serwowanym w formie sm?rg?sbord - szwedzkiego sto?u. Tradycyjnie podawane s? potrawy z jaj i ryb: ?ledzie z otr?bami, solone ?ososiowe grzbiety, suszone ryby, zapiekanka zwana pokus? Janssona (ziemniaki, cebula i marynowane szprotki pieczone w ?mietanie), a tak?e semla - bu?eczki pszenne z kminkiem lub cynamonem (zalewane na talerzu gor?cym mlekiem albo bit? ?mietan?). A po posi?ku zio?owe sznapsy (naprawd? ?wietne!). Organizowane s? przyj?cia, wsp?lne wyjazdy, g??wnie nad morze, pikniki. Podczas kolacji jada si? pieczon? jagnin? z ziemniakami au gratin i warzywami. To ju? wsp?czesny zwyczaj przeniesiony z po?udnia Europy.

Równie? w Wielk? Sobot? p?skhare - zaj?czek wielkanocy podzuca dzieciom wielkie wielkanocne jaja wype?nione s?odyczami. Zabawa polega na ich odszukaniu w domów czy w ogrodzie.

Glad p?sk – weso?ych ?wi?t Wielkanocnych!